

שם המחקר: יכולת ניבוי של פיגור שכלי, בילדים אשר אובחנו בגיל צעיר כסובלים מאיחור התפתחותי

כללי

רשות המחקר: המכון להתפתחות הילד, תל השומר.

שנה: 2012

מס' קטלוגי: 71

שמות החוקרים: ד"ר לידיה גביס,

ד"ר שחר שפר

גב' בת חן עמיר

גב' אירנה ווסיקר

גב' אודליה לאון

תקציר המחקר

רקע: איחור התפתחותי כללי מוגדר כאיחור בשני צירי התפתחות לפחות, לרוב מאוחר ומאובחן בגיל שנה וחצי עד גיל שלוש, ונחשב לאבחנה המקדימה לפיגור שכלי. נראה שקיים קשר בין חומרת האיחור ההתפתחותי ללקות קוגניטיבית, אולם הקשר בין הממצאים בגיל צעיר ליכולת הקוגניטיבית בגיל מבוגר יותר אינו חד משמעי. מספר מחקרים מראים כי כמחצית מהילדים עם איחור התפתחותי משמעותי ($MDI < 50$) באבחון ע"ש (Bayley), צפויים להיות מאובחנים עם פיגור בינוני עד קשה, בגיל מבוגר יותר. קשר זה לא נבדק לעומק עד כה, ולא נבדקה ההתייחסות של איחור התפתחותי לאבחנות נוספות כגון אוטיזם עם תחלואה נלווית של פיגור.

מטרות המחקר: המחקר הנוכחי נועד לקבוע את המתאם בין איחור התפתחותי בגיל הצעיר לרמה הקוגניטיבית העתידית, על סמך הקשר בין מבחנים התפתחותיים בגיל צעיר למבחנים קוגניטיביים בגיל מבוגר יותר.

שיטה: נסקרו כ-1800 תיקים של ילדים אשר ביקרו במכון להתפתחות הילד ע"ש וינברג בתל השומר בין השנים 2009-2000, ותיקיהם הרפואיים נמצאים בארכיון הפעיל של המכון. נבחרו הילדים אשר אובחנו בגיל צעיר (בגיל שלוש וחצי ומטה) כסובלים מעיכוב התפתחותי כללי. מתוך קבוצה זו (כ-350 ילדים) נבחרו הילדים אשר ביצעו מבחן התפתחותי ביילי מגיל שנתיים וקיים עבורם ציון התפתחותי- MDI או DQ. ילדים אלו נבדקו שוב מעל גיל ארבע שנים באמצעות מבחנים קוגניטיביים מקובלים Wippsi, WISC-R או Stanford-Binet לקביעת יכולת קוגניטיבית וקיים. קבוצת המחקר הסופית כללה 80 ילדים. התוצאות נותחו כקבוצה כללית והן בתת קבוצות לפי האבחנות של לקויות תקשורת ואחרות.

תוצאות ומסקנות: למבחנים התפתחותיים בגיל הרך קיימת יכולת ניבוי משמעותית להתפתחות לקות שכלית התפתחותית, כאשר MDI פחות מ-65 עם קורלציה משמעותית ללקות קוגניטיבית (פיגור). הדינאמיקה של ההתפתחות הקוגניטיבית בילד עם איחור התפתחותי ולקות תקשורת הינה שונה מאשר באיחור כללי ללא הפרעת תקשורת ולכן פענוח התוצאות והניבוי/ פרוגנוזה צריכים להיקבע בזהירות יתרה כתלות באבחנה הנוספת של הילד.

חשיבות המחקר והשלכות היישומיות: איתור מוקדם של לקות קוגניטיבית חשובה לצורך התערבות ותכנון מערך טיפול. הדיוק בניבוי רמת היכולת הקוגניטיבית דרוש לצורך הערכות המשפחה ותכנון למתן שירותים לאוכלוסיה עם פיגור. על פי הספרות העולמית איחור התפתחותי משמעותי עם $MDI < 50$ הינו גורם סיכון עיקרי ללקות בלקות קוגניטיבית משמעותית. ייתכן שחתך זה הינו נוקשה מידי ויש קבוצה נוספת של ילדים הזקוקים לטיפול התפתחותי מקדם במסגרת מעונות יום שיקומיים עקב הסיכון של פיגור. החתך של MDI פחות מ-65 מהווה כלי חשוב לניבוי מוגבלות שכלית עתידית ומאפשרת הערכת צרכים והערכות בהתאם. חשוב לעקוב אחר התפתחותם השכלית של ילדים עם איחור התפתחותי כללי ולחפש סימנים לאבחנה מבדלת של לקות תקשורת או לקות מוטורית לצורך קביעת פרוגנוזה וצרכים עתידיים.